

העלון לאברכי כולל, בני הישיבות ולכל לומדי התורה

האיחוד בהידוד

המאחד בקרבו חידודים ותשובות בהלכה ובאגדה

לע"נ ר' שמעון יהודה בן הגה"צ ר' אברהם יעקב (זיידל) עפשטיין זצוקלה"ה פרשת קרח - תשע"א גיליון 111 המשיכה שנה

כתב חידה

מחמת בזיונות זכיתי,
שנמנעה גדיעת שושלתי.

וענשתי בכפל אסונות,
בכדי למנוע תערומות.

מי שגרם את טעותי,
אמו מנעה את שקיעתי.

מי אני?

רמז: דמות הקשורה לפרשה

הזכרון הקשר בין הדמות לפרשה הוא בהזכרתה או ברמיזה בפרשה או בפרטי

מענינא דירתא

מולד חודש תמוז
ליל שישי
בשעה 2:56.11

דעת המחבר (שו"ע תכ"ו ס"ד), שיש להמתין מלבד הלבנה עד לאחר ז' ימים מזמן המולד.

באיזה חודש מצינו, שגם להנהיגם לברך תיכף לאחר ג' ימים, מ"מ יש בו טעם להמתין עוד כמה ימים (מלבד בחודש אב ותשרי).

דבר תורה

"דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה משה לבית אב מאת כל נשיאיהם לבית אבותם שנים עשר מטות איש את שמו תכתב על מטהו. ואת שם אהרן תכתב על מטה לוי כי מטה אהרן לראש בית אבותם. והנחתם באהל מועד לפני העדות אשר אונד לכם שמה. והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפוך והשכתי מעלי את תלנות בני ישראל אשר הם מלינים עליכם." (במדבר י"ז - כ')

כל ענין פרשה זו, שכל נשיא שבט ביא את מטהו ויכתוב עליו את שמו, ואף אהרן יעשה כן, היא למטרת הפסקת התלונות של בני ישראל, כאשר יראו מטהו של מי פרח, יבינו שבו ה' בחר, ועל ידי זה "והשכתי מעלי את תלנות בני ישראל אשר הם מלינים עליכם", שדבר זה של פריחת המטה, ימנע לחלוטין את התלונות והמחלוקות.

כשלומים פרשה זו, מיד מתעוררת תמיהה גדולה עד מאוד, שהרי פרשה זו נאמרה לאחר כל הניסים שראו כולם שה' בחר במשה עבדו, החל ממה שה' ברא בריאה חדשה, שהאדמה פצתה את פיה ובלעה את קרח ואת כל אשר לו, כאשר כל ישראל רואים נס זה ונסים בפחד פן תבלעם הארץ, ואחר מכן בנס הגדול שיצאה אש מאת ה' ואכלה את החמשים ומאתים מקריבי הקטורת, כאשר נס זה עמד כל הימים מול עיניהם, שעשו ממחנות החטאים ריקועי פחים צפוי למזבח, וכשלמחרת היו עוד כאלו שבאו להתלונן על משה ואהרן שהם המיתו את קהל ה', מיד החל בהם נגף, ורק על ידי אהרן שעמד בין המתים ובין החיים, נעצרה המגפה, כשמספר המתים בה היו ארבעה עשר אלף ושבע מאות.

לאחר כל דברים אלו שראו כל ישראל, הדעה נותנת שכבר לא יהיה אדם שיקום ויערער על משה ואהרן, לא ימצא מי שיתלונן על ה'. ואם חלילה ימצא אחד שיצור יתגבר עליו להמשיך במחלוקת ובתלונות, אם כל הניסים והנפלאות, המתים במיתות משונות ובמגיפה לא שינו את דעתו, היאך המטות ישנו את דעתו וימנעו ממנו להתלונן על ה'.

כבדי להבין את הנס של המטות, עלינו לדעת את הדרך שה' ברא את עולמו בהנהגת הטבע ובנטיעת וצמיחת עצים.

הדרך היא, שעוד לפני שמתחילים בהכנות לנטיעה, צריך לבדוק את המקום והאקלים שבו, אם הוא מתאים לאותה נטיעה שחפצים ליטע. לדוגמא, החפץ ליטע עץ תפוחים, שכידוע צריך לשמש וחום רב בכדי לגדול ולהוציא פירות משובחים, אינו יכול ליטע אותו בארץ קרה, ובודאי שלא בארץ קפואה, ומאידך, גם בארץ חמה מדי, אי אפשר ליטע אותו, אלא צריך אקלים מתאים. וכן החפץ ליטע עץ מייפל, שכידוע בכדי להפיק ממנו את השרף שבו, שמונו מייצרים מינחים מיוחדים, צריך שהעץ יגדל במקומות בהם תקופה ארוכה שורר קור עז והעצים קופאים, ולאחר מכן, כשמתחיל להתחמם, השרף שבעץ מפשיר, וכאשר קודחים בעץ במקום מסוים, אפשר להוציא את השרף ולהשתמש בו. ועל כן, דבר פשוט הוא שאי אפשר ליטוע עץ כזה במקומות חמים, ואף חמים במקצת, אלא צריך מקום מתאים בו יש קור רב שיספיק להקפיא את שרף העץ, ומאידך, מקום בו יש כל השנה קור וקרח, גם הוא לא יתאים לעץ זה, שצריך את הזמן בו השרף שבעץ מפשיר.

נמצא שהיסוד הראשון שצריך לבדוק ולברר קודם התחלת עבודות הנטיעה הוא, האם האקלים והמקום מתאימים לנטיעת עץ זה, או לאו.

לפיז' מבאר הגאון רבי משה אליעזר רבינוביץ שליט"א, ראש ישיבה בישיבת 'קור התורה' בלייקווד, הקב"ה רצה להוכיח לכל ישראל שהאקלים שיש באוהל מועד, מתאים רק לאהרן וקרח, וזאת על ידי שכל שבט יביאו מטה ויראו שרק מטהו של אהרן צמח ופרח, וזה הראיה הגדולה שה' בחר בו והוא מתאים למקום, כל אחד יבין שהמקום הטבעי לאהרן הוא באוהל מועד.

כל הניסים והנפלאות, העונשים והאסונות, הצליחו להוכיח לכל ישראל מי לא יכול להיות באוהל מועד, לא קרח הוא מנהיגם של ישראל, הכהן הגדול מאחיו, ולא אחד מהחמשים ומאתים איש. אין מציאות של 'כל העדה כולם קדושים', יש רק אחד שבו בחר ה'. אבל עדיין יכולים לקום אנשים אחרים ולטעון שאולי הם אלו הראויים להיות באוהל מועד, הם צריכים להיות המנהיגים, כעת בנס המטות התברר לעין כל שרק אהרן הוא זה שיכול להיות הכהן הגדול, והוא זה שיהיג את העבודה באוהל מועד.

לחכימא ברמיזא

בב"ק (צ"א ב') מבואר, דהחוטף מצוה צריך לשלם עשרה זהובים.

לפי"ז יש צורך ליישב עובדא באדם גדול מסוים.

התדע מיהו?

[ואם תדע מי ששמו כשם משמשו של הנשיא משושלת הנשיאים, תגלה מיהו].

מעשה רב

בעת 'ליקוי הלבנה' שהיה לאחרונה, חפץ בנו של ראובן לתעד במצלמתו את הירח, אולם ראובן מנעו מכך, בטענה שהלכה פסוקה ביר"ד סי' קמ"א ס"ד, שאסור לצייר צורת לבנה.

כסיפר זאת לידידו שמעון, טען לו שמעון, יש לי שלש סיבות להיתר. ראשית, מניין שהאיסור הוא גם בהדפסה, אולי הוא רק בציור, שנית, גם אם יש איסור, האיסור הוא רק בהדפסת התמונות, לא בציולמה. שלישית, ישנו אופן שניתן אף לכתחילה לפתח את התמונה, אם תלמד את בנך על הירח, שבאותו סימן שצינת שאסור לצייר את הירח, נאמר שלהתלמד מותר.

זאת ועוד, הוסיף שמעון וטען, הרי היה מדובר ב'ליקוי לבנה', ובליקוי לבנה לא רואים את הירח בשלמותו, ומניין לך שאף באופן זה נאמר האיסור שאסור לצייר צורתו.

ואילו ראובן טען, שמלבד מה שכפי הידוע לו האיסור הוא גם בהדפסה, לא רק בציור, במקרה דידן, בני חפץ לצלם ב'מצלמה דיגיטלית', בה ניתן לראות את התמונה אף בלא פיתוח, א"כ הצילום הוא בהדפסה. וכמ"כ מטרת הצילום היא לשעשוע ולא להתלמד, וגם אין היתר של ליקוי, היות שסוף סוף ניתן לראות עכ"פ באופן דהוי את צורת הירח.

השאלה היא, הצדק עם מי?

בבין חידות

איך יתכן שאדם אחד הצטרף למנין, ובגללו רוב הכהנים לא יוכלו לשאת כפיים [לא במקרה של שונא או מודר הנאה וכיו"ב].

מענינא דסדרא

"רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מותר לומר לשון הרע על בעלי מחלוקת" (ירושלמי פאה פ"א ה"א)

היכן ניתן לכאורה להוכיח ע"פ פרשתינו שיש איסור בדבר.

© כל הזכויות שמורות ליאחוד בחידוד ולרבינו הכותבים - מודיעין עילית - ארץ ישראל

תשובה ל"מעשה רב"

בתשובה לשאלה, לחמניות שנתורו שלמות מסעודה שבת שבע ברכות בשבת, והיו מנוחים בסלסלות, אם מותר לאוכלם בסעודה חלבית שאחר כך.

[א] בשו"ע י"ד סי' פ"ט ס"ד כתוב, "מי שאכל גבינה ורוצה לאכול בשר, צריך לבער מעל השלחן שיורי פת שאכלו עם הגבינה". ויש לדקדק בלשון **שיורי פת**, אם הכוונה לשיירים מהפת שנטל לאוכלה עם הגבינה, או גם על שיורי הכבד הגדול שהיה מונח על השולחן. והלשון **שיורי פת שאכל עם הגבינה**, ולא סתם **שיורי פת** שהיו על השלחן, קצת משמע דקאי דוקא על הפת שנטל לאוכלה עם הגבינה.

[ב] ועי' ברמ"א י"ד סוסי" פ"ה, שנים האוכלים יחד, אחד גבינה ואחד בשר, ועשו היכר ביניהם, מ"מ צריכים להיות "היירים שלא לטעות מכלי אחד, משום שהמאכל נדבק בכלי, וכל שכן שלא יאכלו מפת אחד". ולכאן משמע שלא יאכלו אפילו מכבד אחד, שהרי לא מסתבר שאוכלים מפרוסה אחת, שאין הדרך ששנים יאכלו מפרוסה אחת (ועי' בהג"י ד' אברהם שם).

ואין לחלק ולומר דדברי הרמ"א הם דוקא באופן שבאותו זמן אוכלים זה בשר וזה חלב, וחמירי טפי, ובתירווייהו הטעם שמה נדבק במאכל בשר או חלב, וזאת מדברי הערוך השלחן שם בס"א, שכתב, "וכן יש לזהר שמי שאוכל בשר, והשני אוכל חלב, לא ישתו מכלי אחד... וכ"ש שלא יאכלו מפת אחד אם לא שניהיהם לחתוך בסכין נקי, ויקחו ידיהם יפה בעת שוחטין הלחם". ומבאר בדבריו, שאין איסור בעצם הלחם, שאכלו בו בארוחת בשר להשתמש בו וא"כ לחלב וכן כלפי, שרק באופן שלא נזהרו דאז חיישינן שמה יש משיירי המאכל מסעודה הקודמת.

[ג] והנה יע"ש בביהג"א לשו"ע י"ד סי' פ"ט, שמקורו מהירושלמי פ"ו דפסחים ה"ד, דשם איתא, "חני חגיגה הבאה עם הפסח היתה מתבערת עמו... בעולה צריך מעל שולחנו [בשר] חגיגה העולה על השלחן עם חגיגה, צריך לבער בזמן גיבור הפסח (אע"פ שבדין של חלוק הפסח, מפת, שחגיגה נאכל לשני ימים, ופסח עד הצות) שא"ל שלא נדבק בו מן הפסח", התבשילין העולים עמו על השלחן (כלומר, כל תבשיל שהיה על השלחן בזמן שהיה הפסח)". צריכין להתבער עמו (שמה נדבק בו מן הפסח), א"ר יוסי הדא אמרה, היין דאכל חובץ, ובדעתיה מיכול קופד, צריך מבער פיסת" [מי שאכל מאכלי חלב ובדעתו לאכול בשר, צריך לבער חתיכת המאכלים שנשארו מהסעודה הקודמת].

ונחלקו המפרשים ביאור הירושלמי, דהקרבן העדה מפרש, "הדא אמרה, זאת אומרת מי שאוכל גבינה ורוצה לאכול בשר, צריך לבער גם חתיכת לחם שהיה על השלחן בשעת שאוכל הגבינה", ואילו בפני משה כתב, "מי שאכל גבינה ומאכלי חלב, ובדעתיה למיכל קופד בשר, א"כ, צריך מבער פיסתה, חתיכת הגבינה מעל השלחן, שמה יבא לאכול ממנה אחר הברשה".

ולכא"י פירוטתם משום חילופי הגירסאות שיש בירושלמי, בדק"ע גרים פ"ט, הדיינו חתיכה, ומפרש דקאי על חתיכת לחם, משא"כ הפני משה שגירס **פיסתה**, הדיינו חתיכה שלה, ולכן ביאר שיש חזק על הגבינה בעצמה. ואולם באו"ח ח"א סי' ת"ס גורס **פיסתה**, ומבאר שהכוונה, ש"צריך להעביר חלב וגבינה ולחם, וכל המאכלים שעלו עמו על השולחן, ואח"כ יביא בשר ומאכל, הרי שלמרות גירסתו זהה לגירסת הפני משה, מ"מ מכאן שזו כולל סילוק כל המאכל הפריורי שהיו על השולחן בשעת הארוחה הבשרית, ומכל מקום הלכה מבואר בטור י"ד סי' צ"א, ובשו"ע סי' פ"ט כפירושו של הקרבן

1 עי' בלשון הרמ"א בסוסי" פ"ה, ועי' היטב בדברי חמודות על הרא"ש פ"ח דחולין אות ק"א ק"ב.

2 כן מבאר בקרבן העדה, ולפ"ז דוקא בתבשיל ששייך שידבק, אבל לחם שלם שנגע בבשר יבש או בגבינה יבשה, אין מניעה לאוכלו "אח"כ בבשר או חבלה, וכ"ה בבשר יבש שנגע בגבינה יבשה, כמ"ש בערוה"ש י"ד סי' צ"א (בשר הש"ן, ועי"ש ב"ח).

3 מעניין שגירסת הדברי חמודות פ"ח דחולין אות ל"ב (והעיר על כך בהג"י האור שמה לירושלמי), "מאן דאכיל חובץ ובעי למיכל קופרא, צריך לנער פתיבתים". לגירסא זו משמע שיש לנער הפריורים [וראה באות ד' מש"כ מהערוך השלחן, ובאות ו' מש"כ מהאג"מ].

4 ברמ"א י"ד סוסי" תצ"ד כתב, "והנהיגו בממה קמחיה לאכול מאכלי חלב ביין ראשון של שבועות, ולי' הלחם, שהוא כמות הגבינה תבשילין שלוקחים בלי' פסח זכר לפסח זכר לחגיגה, כן אוכלים מאכל חלב ובמ"מ מאכל בשר, וצריכין להביא עממה ב' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לב' הלחם שהיו מקריבין ביום הבכורים".

וכתב במ"ב סק"ד, "מ"ל, כשי שבפסח עושין זכר לקרבן, ולי' עושין צריכין לעשות בשבועות זכר לשיטת הלחם שהיו מביאין, וע"כ אין זכר לקרבן, כן גמור צריכין לעשות בשבועות זכר לשיטת הלחם שהיו מביאין, וע"כ אוכלים מאכלי חלב ואח"כ מאכל בשר, וצריכין להביא עממה שתי לחמים, דאסור לאכול בשר וכלל מלחם אחד, ויש בזה זכרון לשיטת הלחם", וברור שכוונת המ"ב שהלחם שאכלו עם החלב, דסתמא לא נזהר בו מנגיעת חלב.

אמנם בסמוך לזה כותב הג"ב ש"ב בסק"ט, "ולכן נהגו לאפות לחם אחד עם חמאה, דאז בודאי ישטק הלחם האחד ולא יאכלו עם בשר", והיינו דבלחם שלא נאפה, על"פ יכול להזהר בו גם בלחם אחד, ויפרסנו בסכין נקי, והנאשהו יאכלו בסעודה בשבת, דגם אם יש ענין גם בלחם כזה לטעמן מן השלחן, הוא דוקא למצוה מן המובחר, וא"כ עדיין אין זה הלכה הבאה ב' לחם, משא"כ בשנאפה

העדה.

ד] ובערוך השלחן י"ד פ"ט ט"ו כתב, "מי שאכל גבינה ורוצה לאכול בשר, צריך לבער מעל השלחן שיורי פת שאכלו עם הגבינה, והכי אי' בירושלמי פ"ו דפסחים, הדין דאכל חובץ ובעי למיכל קופד, מבער פתיבתין... ובשר כן כשיגע בלחם אסור לאכול הלחם עם חלב, וכן להיפך, **ומצוה מן המובחר** כשאכל גבינה או חלב ורוצה לאכול בשר, די' להעביר מעל השלחן הלחם וכל המאכלים שאכלו עם החלב ועם המפה, ויפרוש מפה אחרת, ולחם אחר, וכלים אחרים, ויאכל בשר, וכן המנהג פשוט ברוב תפוצות ישראל", והלשון **מצוה מן המובחר** לקוח מהג' אשר"י בפ"ח דחולין, ע"ש.

[ה] ולגבי גידול, שמדובר בלחמניות שהיו בקהרה, יש מקום לצדד, שאין זה נקרא מונח על השלחן, דסתם לחם שמונים על השלחן מסתמא היה על השלחן ממש. ועוד, שהרי מדובר בלחמניות שלא נשתמש בהם כלל, והו"ו כמו ככר שלא אכל ממנו, והרי הככר שהניחו להיכר, האמור בשו"ע בסוסי" פ"ה, לא נאסר לא לחלב ולא לבשר אע"פ שהיה על השלחן, ואע"פ שכאן אמנם יועדו גם לחמניות אלו לאוכלם בארוחה הבשרית, כל עוד לא נלקחו מהקערה המרכזית לצלחות הסועדים, מ"ל להשוות זה לככר שאכל ממנו.

[ו] ובאג"מ י"ד ח"א סי' ל"ח, כתב, "ובדבר מי שאוכל גבינה ורוצה לאכול בשר, שא"י ב"ד סי' פ"ט שצריך לבער שיורי פת שאכלו עם הגבינה, הגהשתי ידדי משמע שצריך לייחד פת למאכלי בשר לבד, ולמאכלי חלב לבד, ולמה אין נזהרין בזה. **הנה האימור הוא רק על שיורי חתיכת הפת שאכלו בה הגבינה, שעל האף על החתיכה קטנה שחתך כדי לאכול עמה הגבינה**, שעל זה אינו נזהר, וכיון שחשב לאוכלה עם הגבינה, ולכן אי' אם יאמר שלא נגעה בה הגבינה, הוא כמלתא דלא רמיא עליה, ולא אדעתיה, כדאיתא בסו"י ח"ב בש"ך סק"ח, אבל פת הגדולה שהיא עומדת בין למאכלי חלב בין למאכלי בשר, נזהרין בה, ואין לחוש שמה נגעה בה הגבינה או הבשר.

וניחא מה שביירושלמי פסחים פרק ו' הלכה ד', שהוא מקור דין זה, לגירסת הטור בסי' צ"א, איתא, א"ר יוסי הדין דאכלי חוביצין ובדעתיה מיכל קופד, צריך מבער פתיבתין, וכן הוא גירסת בה"י והג"א בסי' פ"ט, ואף לגירסתנו, מבער פיסת נמי הוא כוונת פתיבתין, אך נקט לה בלשון יחיד. (ותמוה מאד פי' הפ"מ שמפרש פיסת חתיכת הגבינה, שעל פירוש זה היקחד בעצמו במראה הפנים, שמתני' היא בכל הבשר, הא מפורש בטור ובי' שהוא לבער פתיבתין של פת שאכל בהן הגבינה), משום דדוקא הפתיחתין מהחתיכה שאכל בה הגבינה אוסר, ולא פת הגדולה, והוא מטעם דביארת, שזוהרה בה. וגם בהא דלעיל מהו, שבשר הגבינה שעלה על השלחן עם הפסח צריכין להתבער בחצות, משום דגבר שיעולה על השלחן, הדרך שהוא לאוכלו כולו, ולכן לא נזהרו מליגע בפסח, ואף כשאמרו שלא נגעו אין נאמנים, מטעם דלא רמיא עלייהו לאיזהרהו, ולכן שכמוכח מזה על הפת שאכל בה חוביצין, נמי ליכא ראיא אלא על החתיכה קטנה שהיתה בדעתו לאוכלה כולה, ולא על פת הגדולה.

אך מי שרוצה להחמיר שלא לאכול כל הפת שהיה על השלחן של מאכל גבינה עם בשר, או להיפוך, אף שאין בה חשש לדניא, יש בזה חתיכה לחתוך ותיירא, והוה כוונת ההגאות אשר"י בחולין פ' כל הבשר סי' ז', שכתב, ומצוה מן המובחר היכה דאכל גבינה ורוצה לאכול בשר, צריך להעביר מעל השלחן הלחם וכל המאכל שעלו עם הגבינה על השלחן, עי"ש. דכוונתו אף לפת הגדולה, ואינו מדון הירושלמי, דשם הוא דין ממש, ואין כתב שהוא רק למצוה מן המובחר, אבל הוא סברת עצמו, שכיון שעל החתיכה שאכל עמה הגבינה אינא אסור, שייך שיהיה מצוה מן המובחר על כל הפת שהיה על השלחן".

עם חמאה, פשוט דצריך ב' לחם.

5 פרש"י, "סחורה רעה היא, שעל עסקי חנם אני מפסיד, שלא היה לי לראותה".

6 ובעיקר תפקידו של 'מזכיר', להזכיר איזה דין בא תחילה, יעויין ש"ח ח"ב סי' ט"ו, דכתיב שם, "ומלך צדק על כל ישראל ויהי דין עשה משפט וצדקה לכל עמו. ויזאב דין צדקה על הצבא והחושט בן אגילוד מזכיר", ופרש"י, "מזכיר. מזכיר איזה דין בא לפני ראשון, לפוסקין ראשון". ומבאר בדברי רש"י, שתפקידו של מזכיר הוא חשוב עד מאוד, שעל ידו יכל דוד המלך לעשות משפט וצדקה לכל עמו, נמצא שתפקידו זה של שמוע בן זכור, הוא לטובה ולברכה.

ומה שרבותינו הראשונים כורכים עם זה יחד את מה שעשה זכרון רע לעצמו, פשטות שאין כוונתן ששניהם אחד הוא, אלא שם דברים אלו של זכרון רע לעצמו, ניתן לדרוש בשמו.

ובתפקידו של 'מזכיר', מלבד שיטת רש"י שם, נאמרו בזה ביאורים נוספים, בתרגום כתוב, "ממנא על קבננאי", וכתב הר"י, "...למור, ממנו על ספר הזכורות", וברבינו ישעיה כתב, שהיה יועץ המלך. ועי' במהרי"ם קרא שכתב ענין דכוח של רש"י, "כי היה זה דבר, בא אלו ושפט בין איש ובין רעהו, מזכיר איזה בא ראשון, שישפטוהו ראשון".

7 עיניו בספר חסידים אות רמ"ד, שהארץ בעיניו זה, וכתב, "ועוד אמר דברים, שהשם גורם לטובה או לרעה. לטובה, יש אדם שכל המעשים בשמו יצטיחו לגדולה, והוה (בדאיתת מ"ח ט"ז), ונקרא בקה"ק יו"ש וְשֵׁם אֲבֹתָיו... הרי שיש אדם שכל המעשים על שמו יחיו והיו בניו קיימים ויעמידו תולדותיו. ויש שכל אלה להפך... לכן **תמלל אדם** שכל הנקראים בשמו יהיו בהם מדות טובות האלה, אלא אחת מן המדות הרעות.

ושלא יקראו זרעו על אותן שמות רעות תלויות בהן. כיצד, יראה אדם כשיש שני אחים יקראו שם בניהם ובנותיהם אחר שם פלוני,

אבות אלוהים אלהים אלהים אלהים

אשר פל"ז יש לזון בנידו"ד, דאם החשש בזה רק שמה הוצאו לחמניות בידיהם בלתי נקיות, י"ל שדי שמה שבדק אם הלחמניות נקיות, ושוב אין צריך לחשוש, שהרי כל מה שהיה מקום להחמיר, הוא רק למצוה מן המובחר, וע"כ בשעת הדחק, כשנצרך לזה מחמת חסור לחמניות, יש לצדד דא"כ להחמיר, ויש לצדד שיש שהוה גם צורך שבת, וגם שהיו הלחמניות בתוך סלסלות, שע"כ שונה דינו משיורי פת שאכלו עם בשר או גבינה.

ואולם, כאשר מדובר בסעודה גדולה עם משתתפים רבים, ובהם גם ילדים, מצוי מאד שיוציאו ויחזירו לחמניות לסלסלה עם ידים שומניות. וכמ"כ בעת שמעבירים ע"ג השולחנות סירים וקערות עם מאכלי בשר חמים ועם רוטב וכי', כאשר גם בדרך כלל לא רמיא לאנשי לזכור שיש לחוש אולי ישתמשו בלחמניות לסעודה חלבית. מה גם ששבתהחם בסלסלות, בטוחים כי ייעודם לסעודה הנוכחית גרידא, ע"כ צ"ע אם יש לסמוך על הקלות הנ"ל. ודאי לתחילה אינו רצוי כלל להניח לחמניות בסעודה בשבת רבן משתתפים, על דעת שלאחר מיכן ישתמשו בהם לסעודה חלבית, ולמעשה עדיין צ"ע.

תשובה ל"לחכימא ברמיזא"

בתשובה לשאלה, מיהו האדם גדול שיש צורך ליישב עובדא ידיה עם שיטת רב במגילה ו"ט א', דספרים שתפרן בפשתן, פסולים.

המדובר הוא בר' חייא, כדאי' במכות ו"א א', "אמר רב, חזינן להו לתפילין דבי חביבי דתמירי בכינתין, ולית הלכתא כותיה", ופרש"י, "בדי חביבי, דודי, אחי אבא, והוא ר' חייא". וכתב בטורי אבן עזרא, שם, במ"ש בגמרא דס"ת שתפרה בחוטי פשתן פסולה, "ק"ל, הא אמרינן בפ"ב דמכות ספר שתפרה בפשתן, פליגי בה ר' ו"מ, חד אמר כר וחד אמר פסול, מ"ד פסול דכתיב רבן תהיה תורת ה', בפ"ד, איתקש כל התורה כולה לתפילין, מה תפילין הלכה למשה מסיני לתפרן בגידין, אף כל התורה כולה וכו', ואמרינן אמר רב חזינא תפילי דבי חביבי דתמירי בכינתין, וכיון דרב לא פליג, משמע דהכי ס"ל, וכיון דאפילו תפילין רבן לתפרן בחוטי פשתן, ל"ש ס"ת, דאפילו אית' דמקשינן ס"ת לתפילין לכל מילי, מ"מ כשר לתפרה בפשתן, הא תפילין נמי נתפרין בפשתן, וכיון דס"ת נתפרה בפשתן אמר רב גופיה הכא, דמגילה נקראת ספר שאם תפרה בחוטי פשתן פסולה.

ושמה וא' דמסיק התם בתר מלתא דרב, 'ולית הלכתא כותיה' לאו סתמא דגמרא מסיק לה, אלא מסיום דברי רב עצמו הוא".

הרמז: שביקש לרשום עובדא על הפסד מוננו, כדאי' בב"ק צ"ט ב', "ההיא איתתא דאחזיא גירא לר' חייא, אמר לה מעליא הוא, למחר אתאי לקמיה, ואמרה ליה, אחזיתיה, ואמרו לי בישא הוא ולא קנפיק לי, א"ל לרב, זיל חליפה ניהלה, וכתוב אפנקסי, דין עסק בטיב" [ביאור: משה אחת באה לשאול את ר' חייא על טיבו של מטבע דינו מסויים, ואמר לה שהיא טוב, למחרת חזרה אליו עם המטבע, וטענה שלא רצו לקבלו כי רע הוא, אמר ר' חייא לרב, שיהליף לה את המטבע למטבע טוב, והוסיף, תרשום על פנקסי שזה עסק רע].

תשובה ל"מבין חידות"

בתשובה לשאלה, מיהו הלכה הנוגעת לסעודת שבת וי"ט, יש חומרא בשנים יותר מבאביש.

במ"ב סי' רפ"ט סק"ד, כתב בשם ה'חושפת שבת', דלפ"מ ש' המ"א בסי' ק"ו סק"ב, דנשים ויצאות ידי תפילה באמירת איזה

אפי' אחר צדיק, ומתו בלא תולדות, או שהיה מן המדות הכתובים למעלה לרעה בהם, אי קראו יותר באותו...]

פמיים שהאחים קוראים בשם אותו האיש ונכשלים זרעם, או האחים קראו את בניהם אחר אביהם ומתו, והבנות קראו בניהן וחיו, ויש שם פלוני, שכל המספחה שלו, אם קראו זרעם בלבו, מתו בלא תולדות והאחים הארכיזי מיהם...]

וכשם שיראה החכם שכך הוא, אל יאמר אקיים לאבותי שם שלא ישכח, והוא וראה שנקראים אחריהם ונכשלו, הרי הוא נושא אל נפשו עון".

ומוסיף הספר חסידים וכתב, "ואין אלה הדברים משום ניהוש, שהרי הראשונים היו קוראים את בניהם על שם המאורע ולא מתו, אא"כ חטאו כער ואונן. לכך יהיו צדיקים שזרעם תמים ולא מחמת עון, אלא שאלו הדברים הזיקו, ואע"פ כ' ש לאדם לחשוב שמה בעונו הוא..." ועי' באות רמ"ו ורמ"ז.

8 יעויין בביאור 'אברהם אצור' על התנחומא (לרבי אברהם בן רבי חיים פלאג'י זצ"ל), שהמדור דייק לומר 'כי לפעמים השם גורם, שענין השמות אינו דבר מוחלט, והיינו שלכל"ע לפעמים השם גורם, דאילו לרבי מאיר בברכות ז' ב' ויומא פ"ג, לעולם שמה גרים'.

עוד כתב שם ית' "ואין הבחירה ביד האדם, כי אם לפי שרש נשמתו, דה' ית' נתון בלבו של אבי הן שיקראנו כן, אלא שזה מעתד דמסתפק בלבו על ב' שמות, איזה שם יקרא, ולזה בא האזהרה דאשרי תבחר ותקרב, שהיה שם טוב מיום הולדו, צדיק ורשע לא קאמו, ולפעמים שמה אף גרים ליה, ומסתכת זה דקורין בשם זקניהם ובני שפתתם, ואירע דאותו שם לא היה טוב, דימנע עצמו מלקרותו לבנו, אע"פ שהיה בדעתו כן".

ועי' ב'ביאור הארמים' על התנחומא (לרבי אברהם גרים ריוזען זצ"ל, ושראול תרל"ח), שכתב ע"כ, "פעמים השם אינו טוב וכו'. דברים הללו נובעים מתלמודא דברכות ז' ב', דאיתא שם, ומנלן

בקשה, "א"כ לדידהו חמור [טפי מאנשים] ואסורים לשתות בדוקר מים אחר שאמרו קצת בקשה, [זוהן] היו כהגיע חובת קידוש. הרי שהנשים אינן יכולות לסעוד בשבת ויר"ט ללא קידוש כבר משעה שאמרו אינו בקשה, משא"כ האנשים [ואם כי מצות סעודת שבת הוא רק לאחר התפילה, וקודם לכן א"א לסעוד בגלל שלא התפלה, וגם נמצא שסועד בלא קידוש, מ"מ אם לא משום התפילה, ומותר לו לסעוד אז].

תשובה ל"כתב חידה"

מי אני: "שמוע בן זכור".

דמות הקשורה: "נְאֻלָּה שְׁמוֹתַם לְמִטָּה רֵאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן זְכוֹר".

י"ג ד'.

תנמינתי לתפקידים חשובים – ששמוע נתמנה לתפקידים

חשובים בהנהגת כלל ישראל.

ששמוע נתמנה לתפקידים חשובים בהנהגת כלל ישראל, שבתחילה נתמנה להיות משדרי החמשים, וכפי שכתב בבעה"ט ב'ג', שכל המרגלים היו שרי חמשים, וכע"ז כתב הרוקח (עמ' מ"ז), "כולם אנשים ראשי בני ישראל. לא היה צריך לומר אלא כולם ראשים, אלא מודיענו, כולם אנשים מאותם (דברים א' י"ג) אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנִבְנִים וְיָדְעִים וְיִשְׁבְּטִיכֶם...". שעליהם נאמר (שם ט"ו), "וְאָקַח אֶת רֹאשֵׁי שְׁבֵטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְיָדְעִים וְנָתַן אֹתָם רֹאשִׁים לְיָלִיכֶם שְׂרֵי אֲלָפִים וְשְׂרֵי מֵאוֹת וְשְׂרֵי מֵעֵשְׂרִים וְשְׂרֵי עֶשְׂרִים וְשְׂרֵי שְׁבֵטֵיכֶם", וכע"ז כתב רבינו אפרים (כתיבה וסגנונות עמ' צ').

עוד כתב הרוקח שם, "... (שמות ז' ט') בְּחָר לָנוּ אֲנָשִׁים וְנִצַּח הַלְחָם בְּעַמְּלֹק, אוּתֵם הִיוּ...". שהמרגלים היו מאותם אנשים נבחרים שיצאו להלחם בעמלק, שעליהם איתא במכילתא (בשלח, פ"ר עמלק א), "רבי יהושע אומר, בחר לנו גבורים אנשים יראי חטא".

והיה גם שמוע בני ישראל, כמפורש בקרא שם, "...כִּלְמָ אֲנָשִׁים רֹאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה", וכדאיתא בתרגום אונקלוס שם, "כִּלְהוּן גְּבוּרֵי רִישֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנוּן", ובתרגום יונתן, "כִּלְהוּן גְּבוּרֵי חֲרִיפִין חֲרִיפִין וְתַמְקֵן רִישֵׁי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַיְנוּן".

וכן היה תפקידו לסדית את הבאים לדין, וכדלהלן.

[ועיין בממד"ר ט"ז ה', שדרשו את הפסוק (במדבר י"ג ב'), "שַׁלַּח לָךְ אֲנָשִׁים...", ו"ובכל מקום שנאמר אנשים, הם אדם צדיקים הם..."].

גם מהם בשמותי רמזים – שחלק מתפקידיו של שמוע בן זכור רמזים בשמו. שמוע בן זכור רמזים חלק מתפקידיו, בשם 'שמועי', רמזו תפקידו כדיון, כדאיתא ברבינו אפרים (מכתיבה אשכנזית, עמ' צ'), "שמועי. כמו (דברים א' ט"ז), (שמו"ח) בֵּין אֲזִיכֶם, שהיה מן הדיינים", שהלכה זו של "שמוע בין אחיכם", נאמרה לדיינים, שאסור להם לשמוע דברי בעל דין קודם שיבאו חבירו, כדאיתא בסנהדרין ט"ז ב'.

ובשם 'בן זכור' רמזו תפקידיו שמסדר את הבאים לדין, כדאיתא ברוקח (עמ' מ"ז), "בן זכור. כמו המזכיר איזה דין בא תחילה והוא עושה, ועשה זכרון רע לעצמא", וכע"ז כתב ברבינו אפרים שם, "בן זכור. שעשה זכרון רע לעצמו, ושהיה מזכיר איזה דין בא תחילה".

ובעיקר תפקידו של 'מזכיר', להזכיר איזה דין בא תחילה, עיין בהערה[[]^{ה]}.

שמי אינו ראוי להנתן – ששמו של שמוע אינו ראוי להנתן לאחרים.

לא היה ראוי לתת לאדם את השם 'שמועי', כדאיתא בתנחומא האזינו ז', "...לעולם יבדוק אדם בשמות לקרוא לבנו [שם] הראוי להיות צדיק, כי לפעמים השם גורם טוב או גורם רע, כמו שמצינו במרגלים (במדבר י"ג ד'), שְׁמוּעַ בֶּן זְכוֹר, על שלא נזכר דברי ההמקום וכאלו שאל בזכורו, וכן הוא אומר (ש"א

ט"ו כ"ג) כִּי שְׁמֹת קֶסֶם מְרִי"ו. ויעיין עוד במדרש שם, שאף שאר המרגלים, שמותיהם נדרשו לרעה על מעשיהם.

אין לנזול בירושלים יתן – שלמרות שאין לאדם לקרוא את שם בנו 'שמועי', בכל זאת דוד המלך קרא כן לבנו מבת שבע אשתו.

שדוד המלך קרא את שם בנו שמועי, מפורש בפסוק (ש"ב ה' י"ד), "וְנֹאֵלָה שְׁמוֹת הַיְלָדִים לִּי בִירוּשָׁלַם שְׁמוּעַ וְשׁוּבָב וְנָתַן וְשָׁלְמָה", וכן בדה"א (א' י"ד ד'), "וְנֹאֵלָה שְׁמוֹת הַיְלָדִים אֲשֶׁר הָיוּ לוֹ בִירוּשָׁלַם שְׁמוּעַ וְשׁוּבָב וְנָתַן וְשָׁלְמָה".

ושמועי היה בנו של דוד מבת שבע אשתו, כמפורש בפסוק שם (שם ג' ה'), "וְנֹאֵלָה נְלוּדוֹ לוֹ בִירוּשָׁלַם שְׁמוּעָא וְשׁוּבָב וְנָתַן וְשָׁלְמָה וְאֶרְעָבָה לְבַת שׁוּעַ בַּת עֵמִיאֵל", ובת שוע היא בת שבע, ושמועא הוא שמועי, וכפי שכבר כתבו הרמ"ק והרלב"ג שם.

והנה פשטות הפסוקים ששמועי הוא בנו הראשון של דוד מבת שבע [ושולדו אחר הילד שמת[[]^{1]}], ואילו שלמה הוא בנו הצעיר. אלא שלכאורה פסוקים אלו נסתרים מפסוק אחר, בו נזכר שלמה כבנו הראשון של דוד מבת שבע, לאחר מיתת הילד, שמיד לאחר מיתת הילד כתוב (ש"ב י"ב ל"ד), "וַיִּנָּחֶם דָּוִד אֶת בַּת שֶׁבַע אֲשֶׁתוֹ וַיְבִיא אֵלָיָהּ וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וַיֵּחַדֵּל בֶּן (כתיב: ויקרא, קרי') וַיִּשְׁקָא אֶת שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה וְה' אָהָבוֹ".

דעת הרמ"ק בדה"א ג' ה' וכע"ז במצודת דוד בש"ב שם, שאכן שלמה היה בנו הגדול של דוד מבת שבע, וכדברי הפסוק האחרון. ומה שהזכור שלמה רק הרביעי במנין הבנים בפסוקים האחרים, הוא משום שלא הזכירו לפי סדר תולדותם[[]^{2]}. ואילו הרמ"א למד, שלא יתכן לומר שמנין ארבעת הבנים אינה לפי סדר לידתן, שאם היה לפי חשיבותן, פשוט לא ששלמה צריך להיות נמנה הראשון, שהרי עליו נאמר (מ"א ה' א"א) "וַיִּקְרָא מֶלֶךְ הָאֱדָם...", אלא ודאי שהבנים נמנו לפי סדר תולדותם, ושמועי היה הגדול ושלמה הוא הקטן[[]^{3]}.

וכבר רבים נתעוררו בדבר, היאך יתכן ודוד נתן לבנו את השם 'שמועי', לאחר שבמדרש איתא שאין לאדם ליתן שם זה לבנו.

ויעיין בפני יהושע כתובות (ק"ד ב', ד"ה תוספות), שהקשה מהא שאבי רבי אלעזר בן שמועי נקרא בשם 'שמועי' וכן הקשה שרבים נקראו בשם 'שפט', למרות שזה שמו של שפט בן חורי, שהוא אחד מהמרגלים[[]^{3]}, ותיקן, שהיות ואמרו חז"ל שמרגלים ע"ש מעשיהם קראו, נמצא שהשמות שהוזכרו בתורה כשמות המרגלים, אינם שמותיהם אלא כינוייהם, וכינוי אינו השם העיקרי, על כן אין חשש לקרוא בשמות אלו, ושפיר קרא דוד כן לבנו.

וע"ע שם שכתב, "מיהו לולי דברי התוספות היה נראה לי, דלא שייך לומר דלא מסקינן בשמייהו, אלא בשם דואג וכיוצא בו, שהשם גופא מורה על זה שהיה רשע, כדדרשנין (סנהדרין ק"ו ב'), דכתיב דואג וקרניו דויג, שהיה הקב"ה דואג שמה יצא לתרבות רעה, ואו"כ שייך לומר דלא מסקינן בשמייהו.

ועוד, דמסתמא לא נמצא שום אדם צדיק שהיה לו שם כיוצא בהם, משא"כ באבשלום וכיוצא בו, דאמר שקודם לזה כמה צדיקים נקראו בשם זה, ואבשלום גופא נראה שהיה צדיק קודם שמרד באביו.

ולכאורה מילתא דמסתבר הוא, בדשם הרגיל ומצוי לצדיקים ולרשעים, לא שייך לומר דלא מסקינן בשמייהו... כן נראה לי לולי שר"ת לא כתב כן".

אכן כל דברי הפני יהושע שם, ע"פ היסוד לקושיותו שאין לקרוא בשמות המרגלים, מפני שהיו רשעים ואין להם חלק לעוה"ב, ועל כן תירץ שזה לא היה שמם אלא כינוים, ובכינוי אין את האיסור. אלא לפי המפורש בתנחומא שהובא לעיל, שאין לאדם לקרוא לבניו בשמות המרגלים, משמע שהשמות בהם נזכרו המרגלים בתורה, הם הם שמותם, א"כ הדרא קושיא לדוכתא, היאך דוד קרא לבנו 'שמועי'.

ואולי אפשר לתרץ שיעקר שמו של דוד, לא היה 'שמועי', אלא 'שמעא', וכפי שנוכר בדה"א, ו'שמועי' רק היה כינוי

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

שמוע בן זכור

או שם נדרף, ובכינוי ושמות נרדפים, יתכן שאין בזה כל כך קפידה.

ובנותן טעם לתקשות, והוא מענינא סדרא, היאך יצהר בן קהת נתן לבנו בכורו את שם 'קרח', כאשר זכור היה עוד לרעה שמו של קרח המזוה, בנו של עשו, שהיה רשע, וכדאיתא בקיצור בב"ר פ"ב, ובפירוט בדברי רש"י בראשית ל"ו ה', "ואהליבמה ילדה וגו'. קרח זה, ממזר היה, וכן אליפז היה, שבא על אשת אביו, אל האהיבמה אשת עשו, שהרי הוא מנוי עם אלופי אליפז בסוף הענין".

וקרח יהודי וכוף מצאנו בספר דה"י (א' ב' מ"ג), בנו הראשון של חברון בן משה, "ובְנֵי חִבְרוֹן קָרַח וַתַּפַּח וְיָקָם וְשָׁמְעִי", וגם כאן צ"ב, היאך אותו חברון קרא את שם בנו קרח.

והיודע ביאור בזה, נווד היה, יודיענו, להגדיל תורה ולהאדירה.

זקני לא נכשל בגניבה – שראובן, זקנו של שמוע בן זכור, לא נכשל בגניבה, במעשה הודאיים.

שראובן היה זקנו של שמועי, שהרי שמועי היה המרגל של שבתו, וכמפורש בפסוק (במדבר י"ג ד'), "...לְמַטָּה רֵאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן זְכוֹר".

וראובן לא נכשל בגניבה במעשה הודאיים, כפי שחז"ל דרשו אודותיו לשבח את הפסוק (בראשית ל' י"ד), "וַיִּלְךָ רֵאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חֲטִים וַיִּמְצָא חֲדָאִים בְּשַׂדָּה וַיְבִיא אוֹתָם אֵל לֵאמֹר...". שהקשו בסנהדרין צ"ט ב', מדוע כותבת לו התורה שהיה זה בזמן 'קציר חטים'. "אמר רבא ברבי יצחק אמר רב, מכאן לצדיקים שאין פושטין ידיהן בגזל", ופרש"י שם, "בימי קציר חטים, לאחר שקצרו השדה שהכל רשאים ליכנס בתוך שדה חטים", וכע"ז כתב בפירושו עה"ת שם, "בימי קציר חטים. להגיד שבחן של שבתים, שעת הקציר היה ולא פשט ידו בגזל להביא חטים ושעורים, אלא דבר ההפקר שאין אדם מקפיד בו".

במשפחתי נכסלו מחמת הסיבה – שמשפחתו של שמוע בן זכור, בני שבת ראובן, נכסלו במחלוקתו של קרח ועדתו, מחמת הסיבה שגרו עם בני לוי בסמיכות. שבני שבת ראובן נכסלו במחלוקת קרח ועדתו, כדאיתא בבמד"ר י"ח ה' ותנחומא קרח ד' (לשון התנחומא, "ודתן ואבירם. מ"א אמר כמינו ז"ל, אוי לרשעי ואוי לשכני, שהרי דתן ואבירם נאבדו במחלוקתו של קרח, לפי שהיו שכנים לקרח, שהיה שריו בדרום... ודגלו של ראובן סמוך להם... ונשתתפו עמהם... ודתן ואבירם שהיו שכנים לקרח בעל המחלוקת לקו עמו ואבדו מן העולם".

ויעיין בפריש"י עה"ת (במדבר ט"ז א'), שלאחר והביא את דברי המדרש הללו, הוסיף דברים, "ומה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקבע על נשיונתו של אליצפן בן עוזיאל שמינה משה נשיא על בני קהת על פי הדבור... מה עשה, עמד וכנס מאתים חמישים ראשי סנהדראות, *רוּבֵן מִשְׁבֵּט דְרֹאבֵן שְׁכִינְיוּ*, והם אליצור בן שידאור וחביריו וכיוצא בו...". ולהדיא דבריו שרובם של החמשים ומאתים איש היו משבט ראובן[[]^{6]}.

הצט מציאתי בתנחומא במדבר י"ב, שמלבד שבט ראובן, עוד שטרפו במחלוקתו של קרח בני שבטי שמעון וגו', ו"מן הדרום בני קהת, שמוכיזן להם ראובן ושמעון גו', וכאן אמרו אוי לרשעי ואוי לשכנו, אלו שלשת השבטים שהיו שכנים לקרח ועדתו בדרום, אבדו עמו במחלוקתו, שנאמר (במדבר ט"ז ל"ב), וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אוֹתָם וְאֶת תַּיְתִיָם וְאֶת כָּל הָאֲדָם אֲשֶׁר לָקַח וְאֶת כָּל הָרֶכָשׁ". וכע"ז בבמד"ר ג' י"ב, "...אלו השבטים שהיו סמוכים למשה ולהרן, יהודה ויששכר וחבלון, היו כולם גדולים בתורה... על שהיו שכנים לתורה, נעשו כולן בני תורה. וג' של דרום, שהיו לבעלי מחלוקת סמוכין, אבדו עמהם, ועליהם נאמר אוי לרשעי ואוי לשכנו. ומי היו בעלי מחלוקת קרח בן יצהר בן קהת, ולפי שהיו סמוכים להם ראובן ושמעון וגו', היו כולם בעלי מחלוקת...".

שמוע בן זכור, שמוע בן זכור, שמוע בן זכור, שמוע בן זכור

התנחומא למה שהקשה הפני' מהגמ', שיתכן וכל דברי התנחומא הם רק על הצירוף של שמועי כשהוא בנו של זכור, שאם ששמו זכור לא יתן את השם שמועי לבנו, היות ושמועי לבד אינו שם של גבאי, שכפי שמוע לומר שמרומז בזה שאינו שמועי, עוד יותר מרומז נא, שהיה שמוע לך, אלא רק בצירוף עם שם אביו זכור, כותב המדרש ששמו נדרש לרעה. משא"כ הפני' למד מהגמ' שהשם שמועי לבד, היות והוא שם של רשעי, לכך אין ליתנו.

14 ואין לומר שאולי שמועי היה משבט אחר, אלא שנבחר להיות המרגל של שבט ראובן, שכתבו האחרונים (עי' מהרש"א סוטה ל"ד ב' סו"ה) שהו שלם, ו"מלבדים 'יהושע ב' א'), אבל הטעם ששלחו י"ב מרגלים, הוא מפני של שבט לא סמך על המרגל של שבט אחר, ולפ"ז סברא פשוטה ששמועי היה משבט ראובן ומיוצאי חלציו.

15 ועל דברי רש"י אלו כתב הבאר שבע שם, וכע"ז ממש כתב "...לפי דעתי לא יצא דברים אלו מפה קדוש רש"י, משא איזה תלמיד טועה פירש כן, כי הלשון בימי קציר חטים, אלא שעת הקציר היה, והוא שהלך מכאן לצדיקים שאין פושטין ידיהן בגזל כו', כלומר, א"ע שחלק בימי קציר חטים, לא פשט ידו בגזל להביא חטים, אלא דודאיים דבר ההפקר שאין אדם מקפיד בו.

וכן הוא במזאר באר היטב בב"ר (ל"ב ב'), וז"ל, שהלך בשעת הקציר בשעת כבוד כל מיני פירות, ולא הביא אלא דבר שהוא מן המופקר, להודיעך שהיו שמורים מגזל כו'. וכן פירש רש"י גופיה בחומש".

16 אכן גם לאחר חיפוש רב לא מצאתי מקור דברי רש"י אלו, שרוב המאתים וחמשים איש היו משבט ראובן, ו**היודע מקור דבריו הק', נוודה לו** את המעשה, להגדיל תורה ולהאדירה.

שר"ר ברא"ם שם שכתב, "ומסתברא שמשבט ראובן שכני היו, כמו שאמרו בתנחומא, בני דתן ואבירם, בשביל שהיו שכניו ונשתתפו עם קרח במחלוקתו, או לרשעי אוי לשכנו".

^[1] וישיבת הרמב"ם (א"ח פ"א ה"א) שכתב, "אין לומר ששמוע היה בנו של דוד מבת שבע אשתו, כמפורש בפסוק שם (שם ג' ה'), וְנֹאֵלָה נְלוּדוֹ לוֹ בִירוּשָׁלַם שְׁמוּעָא וְשׁוּבָב וְנָתַן וְשָׁלְמָה וְאֶרְעָבָה לְבַת שׁוּעַ בַּת עֵמִיאֵל, ובת שוע היא בת שבע, ושמועא הוא שמועי, וכפי שכבר כתבו הרמ"ק והרלב"ג שם

^[2] וישיבת הרמב"ם (א"ח פ"א ה"א) שכתב, "אין לומר ששמוע היה בנו של דוד מבת שבע אשתו, כמפורש בפסוק שם (שם ג' ה'), וְנֹאֵלָה נְלוּדוֹ לוֹ בִירוּשָׁלַם שְׁמוּעָא וְשׁוּבָב וְנָתַן וְשָׁלְמָה וְאֶרְעָבָה לְבַת שׁוּעַ בַּת עֵמִיאֵל, ובת שוע היא בת שבע, ושמועא הוא שמועי, וכפי שכבר כתבו הרמ"ק והרלב"ג שם

^[3] וישיבת הרמב"ם (א"ח פ"א ה"א) שכתב, "אין לומר ששמוע היה בנו של דוד מבת שבע אשתו, כמפורש בפסוק שם (שם ג' ה'), וְנֹאֵלָה נְלוּדוֹ לוֹ בִירוּשָׁלַם שְׁמוּעָא וְשׁוּבָב וְנָתַן וְשָׁלְמָה וְאֶרְעָבָה לְבַת שׁוּעַ בַּת עֵמִיאֵל, ובת שוע היא בת שבע, ושמועא הוא שמועי, וכפי שכבר כתבו הרמ"ק והרלב"ג שם

^[4] וישיבת הרמב"ם (א"ח פ"א ה"א) שכתב, "אין לומר ששמוע היה בנו של דוד מבת שבע אשתו, כמפורש בפסוק שם (שם ג' ה'), וְנֹאֵלָה נְלוּדוֹ לוֹ בִירוּשָׁלַם שְׁמוּעָא וְשׁוּבָב וְנָתַן וְשָׁלְמָה וְאֶרְעָבָה לְבַת שׁוּעַ בַּת עֵמִיאֵל, ובת שוע היא בת שבע, ושמועא הוא שמועי, וכפי שכבר כתבו הרמ"ק והרלב"ג שם

^[5] וישיבת הרמב"ם (א"ח פ"א ה"א) שכתב, "אין לומר ששמוע היה בנו של דוד מבת שבע אשתו, כמפורש בפסוק שם (שם ג' ה'), וְנֹאֵלָה נְלוּדוֹ לוֹ בִירוּשָׁלַם שְׁמוּעָא וְשׁוּבָב וְנָתַן וְשָׁלְמָה וְאֶרְעָבָה לְבַת שׁוּעַ בַּת עֵמִיאֵל, ובת שוע היא בת שבע, ושמועא הוא שמועי, וכפי שכבר כתבו הרמ"ק והרלב"ג שם

